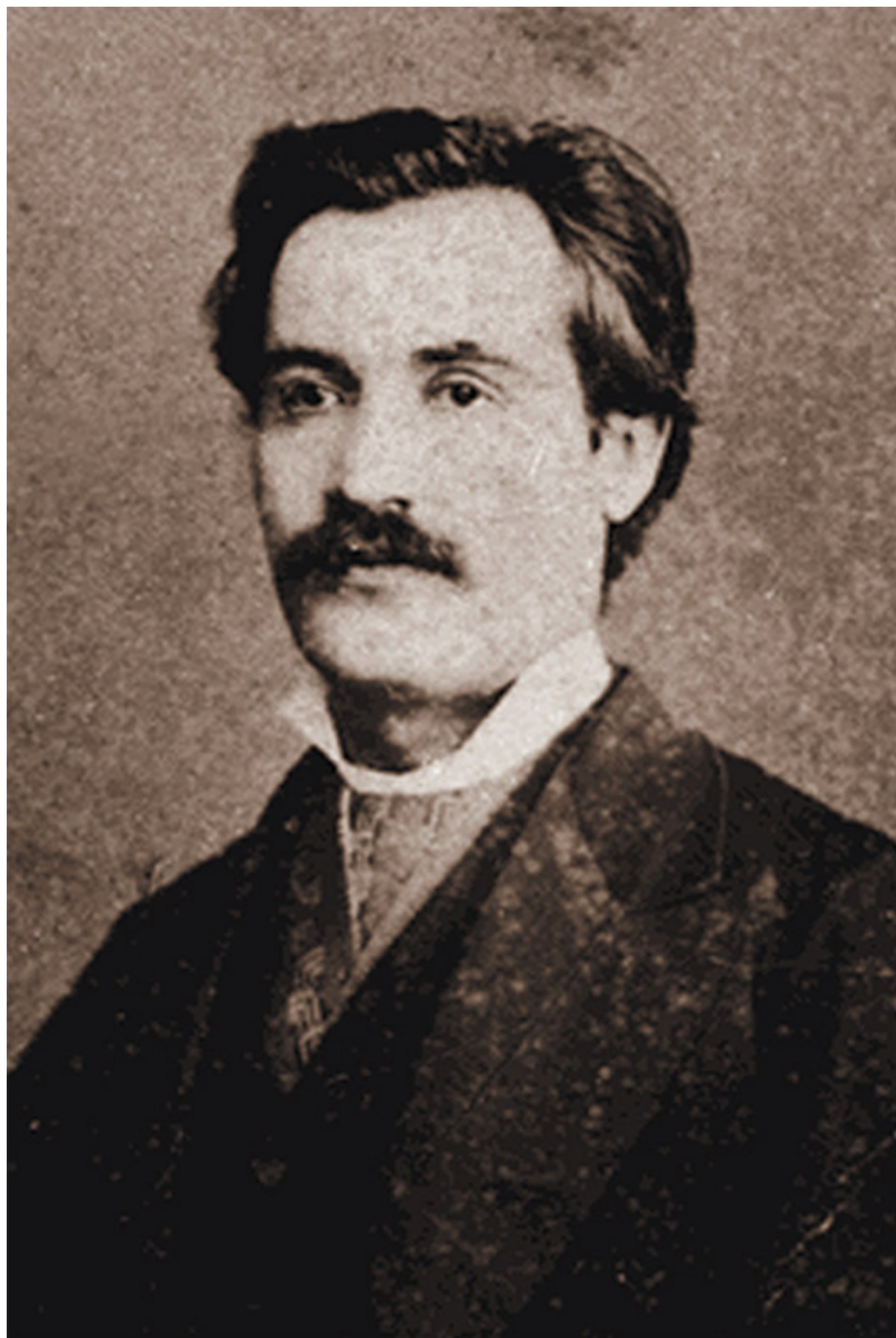


**[„UN CALORIMETRU SIGUR...”] –
de Mihai Eminescu [25
decembrie 1882]**



Un calorimetru sigur pentru a măsura gradul de fierbințeală și de supărare al „Românului” este tonul în care scrie. Dacă unirea între grupurile opoziției și hotărârea lor de a lucra împreună în alegeri n-ar fi atât de supărătoare pentru foaia din Strada Doamnei, desigur ar ignora-o sau o ar înregistra cu un ton mai cuviincios.

Dar halul la care trebuie să fi ajuns foaia confrăților noștri prin această unire e astfel încât nu se sfiește de-a pune o declarație de conlucrare, concepută de oameni onești și cu oarecare vază în societatea română, în rândul manifestelor asociațiunii Pietraru, Pătescu și Cârlova, în rândul manifestelor anonime.

Ca și când țara întreagă n-ar fi știind din ce elemente consistă partidul conservator și cel sincer liberal, ca și când membrii acestor partide s-ar recruta, pe departe măcar vorbind, din aceleași elemente din cari recrutează roșii. Pietraru? Dar era roșu, funcționar în Ministeriul de Finanțe. Pătescu? Dar era inspector școlar al guvernului roșu pe două județe și tot atât de liberal în principiile lui ca ilustrul Fundescu bunăoară.

Ne pare rău că foaia din Strada Doamnei își tăgăduiește atât de lesne adepții ei naturali, căci acei oameni, Oricât de răi să fi fost, nu erau decât fructe ale creșterii pe care „Românul” o dădea cu profuziune cititorilor săi înainte de-a ajunge un jurnal oficios și cu resurse mai calmante.

Actul convenit între barbații politici conservatori și sinceri liberali nu este un manifest și nici poate fi numit astfel. Pornind din inițiativa conducătorilor cunoscuți ai amândoror partidelor, se stabilește prin el principiul de conduită, adresat opozițiunii de orice nuanță, de-a vota împreună în alegerile viitoare. Programul partidului guvernamental este schimbarea Constituției, negațiunea ei; noi credem însă că o schimbare e și neoportună, și nepractică, programul pozitiv al opoziției este așadar menținerea Constituției tale – quale. Ni

se pare că nimic nu e mai natural decât o unire pentru menținerea unei legi și unei organizări existente. Aci agresiunea se 'ntâmplă din partea proiectelor Rosetti și a partidului său; pentru cel ce se apăra de această agresiune terenul legii existente este un program mult mai definit și mult mai sigur decât proiectele atât de divergente de reformă ale agresorilor.

Cu toate acestea „Românului” i se pare nenaturală unirea.

Pentru a dovedi ce nenaturală ar fi „Românul” scoate pasaje, fie din discursuri, fie din jurnale, cari dovedesc din trecut certuri între conservatori și sinceri liberali. În fond nu se poate răspunde la această imputare decât prin circumstanța că asemenea incidente sunt mai mult ori mai puțin o cestiune de temperament. Din pasajele chiar citate de „Românul” și de alte foi se vede că ele sunt dictate de-o mânie momentană, proprie temperamentului sanguinic, care în fond e generos, deși în formă e uneori aspru în fond, zicem, căutăm să dăm o esplanare psihologică.

În formă și față cu adversarii noștri un asemenea răspuns e cu totul de prisos. Când „Românul” era în opoziție, nu cu ton sanguinic, nu din mânie momentană, ci din contra, c-o perfidie flegmatică și preconcepută i se imputa regelui sustragere de bunuri publice (Piatra Arsă), i se zicea că e un pion (fără s) în minele Prusiei, în fine, broșura d-lui baron de Hahn, actual ministru, e desigur tot ce s-a putut scrie mai veninos, atât în contra regelui cât și în contra miniștrilor săi. Cu aceeași rece perfidie se numea d. Cogălniceanu maestru în sustracțiune – și cu toate acestea mai târziu a fost ministru alături cu d. Brătianu – un altul, învinuit a fi aruncat cadavrul sângerând al României la picioarele contelui Andrassy, a fost ministru alături cu d. Brătianu; mai mult, tocmai oamenii în contra cărora „Românul” a strigat imputându-le crime sunt acia la concursul cărora guvernul d-lui Brătianu apelează astăzi.

Cum zicem, ceea ce în coloanele noastre s-a întâlnit accidental și prin excepție în „Românul” se întâmpla în toate zilele când era în opoziție, ba foaia din Strada Doamnei este din nenorocire aceea care-a introdus acest ton în presă și în Parlament și nu e mirare dacă un diapazon, cultivat în curs de douăzeci și șapte de ani în coloanele unui ziar, răsună uneori, prin contagiu nervos, și în partea adversarilor.

Admirabilă însă este aristocratizarea roșiilor. Cu ce înmănușat dispreț vorbește azi „Românul” de Țicu, Pitpalac, de sfinția sa popa Tache etc.?

Ca și când cine știe cine ar fi roșii? Adică ce mi-e Serurie, ce mi-e Țicu? Ce mi-e Pitpalac, ce mi-e Musceleanu?

Ca și când agitatorii electorali de-o parte sau de alta erau de altă calitate și din altă substanță? O deosebire e fără îndoială

... dar între soarta ulterioară a acestor oameni. dacă Pitpalac ar fi fost roșu ajungea deputat. Câți Pitpalaci sunt azi în scaunele Adunării, neavând nici cultură mai multă decât acela, nici fiind de altă extracție! Pare că nu toată lumea știe că reteveii a fost tata bâtei și că inventorul sistemului – eroul de la șapte – nuci și Zece – mese – e astăzi unul dintre stâlpii morali ai regimului Brătianu?

Istoria lui Pitpalac nu este decât un epizod din marea istorie a d-lui Petre Grădișteanu.

Cu asemenea digresiuni, cu imputări pe cari „Românul” și le-ar putea face sie însuși cu mai mult cuvânt decât altora, de vreme ce așchia o vede în ochii altora, bârna din ochii proprii nu, el caută a se mângâia pe sine de evenimentul unirii opoziției, care-i este neplăcut.

Am făcut de atâtea ori autopsia stării morale și materiale a țării și apăsarea insuportabilă produsă prin politica roșie e atât de simțită de toți încât numai ea ar fi fost de ajuns de-

a uni toate spiritele bune ale acestei generații împrejurul unui singur steag.

Acum însă reformele propuse tind mai departe; tind la perpetuarea acestui sistem de guvernământ, la omnipotența partidului roșu în țară. Organizația actuală, bună – rea, tot mai prezintă oarecari garanții pentru pătrunderea a o mână de oameni independenți în Adunări. Din momentul ce și aceste garanții ar fi înlăturate, nu mai poate fi vorba nici de principii, nici de partide; un stăpân autotputernic, încunjurat de creaturile lui, și o masă, inertă, intimidată de poliție și de arhistrategii gardei naționale – iată țara!

A opri realizarea unei asemenea stări de lucruri e o datorie și nu reîmprospătarea unor vechi certuri și disensiuni va opri pe cineva de la îndeplinirea ei.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro